

بازگشایی مراکز آموزشی، فرصت‌ها و تهدیدها

بازگشایی مدارس و مراکز آموزشی آغازی برای اجرای برنامه‌های فرهنگی در کشور است که باید برای رسیدن به مقصود فرصت‌ها و تهدیدها را شناسایی کرد.

بازگشایی مدارس و مراکز آموزشی آغازی برای اجرای برنامه‌های فرهنگی در کشور است که باید برای رسیدن به مقصود فرصت‌ها و تهدیدها را شناسایی کرد.

به گزارش خبرگزاری فارس از تبریز، بی‌تردید حضور میلیون‌ها دانش‌آموز و دانشجو در محیط مدرسه و دانشگاه بهترین فرصت برای هرگونه کار آموزشی و یا فرهنگی است و دشمنان نظام اسلامی با درک اهمیت این موضوع برنامه‌ریزی‌های گسترده‌ای در این راستا صورت می‌دهند.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران توجه به امر پرورش در مدارس از اهمیت خاصی برخوردار است و مسئولان پرورشی مدارس و مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها تلاش می‌کنند تا با رصد مشکلات موجود گام‌های موثری در راستای ارتقای فرهنگی و اخلاقی جامعه بردارند.

اتفاق ناخوشایندی که در این فرآیند رخ می‌دهد عقب بودن همواره برنامه‌ریزان ما از برنامه‌ریزی و تهاجم فرهنگی دشمن است و در حالی که مسئولان فرهنگی در صدد یافتن راه‌حلهایی برای مشکل موجود هستند ناگهان با یک پدیده دیگر مواجه می‌شوند. به عنوان مثال وقتی با موضوع قرص‌های روانگردان در مراکز آموزشی دست به گریبان هستیم با موضوع عجیب و پیچیده قرص‌های مشروبات الکلی در قالب شکلات‌هایی به شکل علائم شیطان پرستان مواجه می‌شویم که بر همین اساس آموزش و پرورش با حساسیت زیاد تربیت دانش‌آموزان را باید مورد توجه قرار دهد.

* اهمیت کار فرهنگی به صورت زیربنایی

آیت‌الله محسن مجتهد شبستری امام جمعه تبریز از جمله شخصیت‌های برجسته استانی است که همواره بر اهمیت کار فرهنگی به صورت زیربنایی در مدارس تاکید دارد.

وی در دیدارهای مکرر خود با مسئولان آموزش و پرورش کشور و استان بر موضوعاتی چون انتخاب معلمان و کارهای فرهنگی کلان و ریشه‌ای در مدارس تاکید داشته است.

امام جمعه تبریز با اشاره به گسترش فرقه‌های ضاله به ویژه فرقه‌های شیطان‌پرست و اشاعه فرهنگ غربی میان نوجوانان و جوانان اظهار داشت: در چنین شرایطی که جنگ روانی دشمنان بیداد می‌کند، باید آموزش و پرورش با احساس مسئولیت بیشتر در تربیت دانش‌آموزان بیش از گذشته کوشا باشد.

وی افزود: با شرایط کنونی جامعه که هجمه فرهنگی دشمنان فزونی یافته و رسالت آموزش و پرورش خطیر شده است باید دولت به تجهیز و تقویت بیش از گذشته این نهاد اهتمام ورزد.

آیت‌الله شبستری اضافه کرد: تربیت نوباوگان و نسل نوجوان پایه‌گذار مقدرات آینده کشور بوده و استقلال، امنیت و سلامت کشور را در آینده تضمین می‌کند.

امام جمعه تبریز، محیط مدرسه را به دلیل تاثیرپذیری بیشتر در این دوران، حساس‌ترین محیط اجتماع دانست و اظهار داشت: در صورت تغل مربیان در تعلیم خیر و نیکی‌ها به دانش‌آموزان غلبه صفات زشت و رذایل اخلاقی محتمل است.

وی، از القای برخی افکار مسموم توسط شمار معدودی از دبیران و مربیان آموزش و پرورش به دانش‌آموزان در کلاس‌های درس به شدت انتقاد کرد و لزوم توجه خاص به گزینش فرهنگیان را مورد تاکید قرار داد.

آیت‌الله مجتهد شبستری اظهارات اخیر وزیر آموزش و پرورش درباره لزوم ارائه آموزش روحانی قرآن از سال سوم دوره ابتدایی را یادآور شد و گفت: روحانی قرآن باید از سال اول ابتدایی آغاز شود تا دانش‌آموزان در مقاطع راهنمایی و دبیرستان به تفسیر، حفظ و درک مفاهیم کتاب وحی بپردازند.

وی، همچنین بر توسعه و تعمیق همکاری‌های آموزش و پرورش و حوزه‌های علمیه تاکید کرد و افزود: تعامل این دو نهاد فرهنگی می‌تواند مشکلات بسیاری را رفع کند.

امام جمعه تبریز گفت: هفت عرصه به عنوان همکاری میان آموزش و پرورش و حوزه‌های علمیه وجود دارد که باید به آن توجه اساسی داشت.

وی، توسعه، تعمیق و تقویت جلسات مشترک را یکی از این عرصه‌ها عنوان کرد و اظهار داشت: باید با برگزاری جلسات مختلف به نقطه واحد همچنین هدف اصلی رسید تا بتوانیم با برنامه‌ریزی‌های مختلف اهداف خود را عملی سازیم.

آیت‌الله مجتهد شبستری افزود: حضور مستمر و موثر ائمه جمعه در مدارس نیز بسیار موثر بوده و باید علاوه بر این موضوع در جمع فرهنگیان نیز حاضر شوند و بیان مطالب اعتقادی و برگزاری جلسات و تفسیر در اولویت قرار دارد.

وی با اشاره به پروژه‌های تحقیقاتی اظهار داشت: باید این دو نهاد مهم در مورد پروژه‌های تحقیقاتی و پژوهشی با یکدیگر تعامل داشته تا بتوانند در راستای هر چه بیشتر همکاری‌ها بکوشند.

امام جمعه تبریز تاکید کرد: باید در مدارس توسعه اقامه نماز جماعت را داشته باشیم چون این امر نیز در گسترش همکاری و تعامل

میان آموزش و پرورش و حوزه‌های علمیه می‌تواند تاثیر ویژه‌ای داشته باشد. آیت‌الله مجتهد شبستری، نقد و بررسی کتب درسی همچنین مشارکت و برنامه‌ریزی برای اوقات فراغت دانش‌آموزان را از دیگر عرصه‌های همکاری و تعامل میان آموزش و پرورش و حوزه‌های علمیه عنوان کرد.

* خدا محوری در مراکز آموزشی مورد توجه باشد

حجت‌الاسلام محمود لطیفی، مدیر حوزه علمیه ولیعصر تبریز نیز در گفت‌وگو با فارس با نگاهی به رسالت حوزه و دانشگاه به عنوان دو مرکز آموزش عالی در کشور، بر ضرورت محور قرار گرفتن مبانی توحیدی در این دو مرکز مهم تاکید کرد و خواهان جهت‌گیری علوم در مشی وحدانیت شد.

وی گفت: علوم دینی و علوم غیر دینی این امکان را دارند که دینی شوند به این معنی که در تمام علوم برگشت به توحید مدنظر قرار گیرد.

مدیر حوزه علمیه ولیعصر تبریز تصریح کرد: مرکز ثقل و جهت‌گیری در علوم دانشگاهی الوهیت باشد و این همان چیزی است که امام راحل بر آن تاکید داشتند و از دیدگاه امام امت اگر این جهت‌گیری مورد توجه باشد تمام علوم توحیدی و الهی است.

لطیفی با اشاره به الهیات سکولار در دنیای غرب تاکید کرد: اگر توحید و الوهیت مورد غفلت قرار گیرد حتی علوم الهی نیز غیر دینی می‌شود چنانچه امروز الهیات سکولار در جهان وجود دارد.

وی با اشاره به وظیفه مشترک حوه و دانشگاه گفت: وظیفه حوزه و دانشگاه تربیت خلیفه الله است و بر این اساس رسالت این دو مرکز علمی همان رسالت انبیا خواهد بود.

مدیر حوزه علمیه ولیعصر تبریز با بیان اینکه وحدت حوزه و دانشگاه تنها برای این دو مرکز حیاتی نیست، اظهار داشت: جدایی حوزه و دانشگاه عواقب سنگینی برای کشور دارد.

وی تصریح کرد: حوزه و دانشگاه باید در هم ذوب شوند تا با تلفیق این دو فرهنگ فاصله‌ها کمتر شده و شاهد نتایج مبارک آن در جامعه باشیم.

* خوشبختی و بدبختی جوامع را باید از درون مدارس جستجو کرد

فیروز رضایی، مدیر کل آموزش و پرورش آذربایجان شرقی گفت: تمام خوشبختی و بدبختی جامعه بشری را باید از مدارس جستجو کرد و مدرسه رفیع‌ترین بنای بشری است و تمام آمال خود را باید در مدرسه جستجو کنیم.

وی با اشاره به جایگاه مدرسه در نظام اجتماعی و آموزشی تصریح کرد: مدارس همانند سپیده دم تاریخ جایگاه مقدس خود را حفظ کرده است و همگان دوران مدرسه را به یاد می‌آورند.

رضایی تاکید کرد: آینده درخشان کشور را از وضعیت خوب حاکم بر مدارس می‌توان پیش‌بینی کرد و نظام آموزش و پرورش در حال حاضر از وضعیت مطلوبی برخوردار است.

وی، عقل محور بودن آموزش را محور توسعه پژوهش و تحقیقات در کشور و سرایت آن به مقاطع دانشگاهی دانست و افزود: این امر از مقطع ابتدایی دنبال می‌شود و نظام ارزشیابی نمره‌ای در سال اول و دوم دبستان جای خود را به ارزشیابی توصیفی داده تا با تعمیق آن در بین دانش‌آموزان و خانواده‌ها، تغییر تربیتی در علم‌آموزی ایجاد شود.

مدیر حوزه علمیه ولیعصر تبریز همچنین با تاکید بر اینکه آموزش و پرورش قوی‌ترین ابزار برای تحول در ایجاد رویکردهای انسانی است، اظهار داشت: از برنامه‌های این وزارتخانه برای تحقق اهداف مورد نظر در برنامه‌های نظام، ایجاد تغییر در رویکرد حافظه محوری و بسترسازی برای گرایش دانش‌آموزان به عقل‌محوری و آموختن منطقی است.

رضایی همچنین با تاکید بر جایگاه مسائل اعتقادی و قرآنی در مدارس از رویکرد گسترده به قرآن در آموزش و پرورش خبر داد و افزود: در تابستان سال جاری قرآن محور فعالیت‌های تابستانی به شمار می‌آید و برنامه‌های متعدد قرآنی در نواحی مختلف آموزش و پرورش استان برگزار شد.

* سرمایه‌گذاری دینی در مدارس مورد توجه قرار گیرد

حجت‌الاسلام حسن شعبانی، رئیس سازمان ملی جوانان آذربایجان شرقی از جمله شخصیت‌های روحانی و جوان آذربایجان شرقی است که بر مسئله تربیت دینی در مراکز آموزش عالی سرمایه‌گذاری زیادی انجام داده است.

وی با اشاره به اهمیت و جایگاه باورهای دینی در مدارس اظهار داشت: در برنامه‌هایی که سازمان ملی جوانان در بیش از 100 مدرسه داشته است، میزان باورهای عمیق دینی در میان نوجوانان و نیز عطش فراوان برای درک مفاهیم دینی و مهارت‌های زندگی به اثبات رسیده است.

رئیس سازمان ملی جوانان آذربایجان شرقی با اشاره به محورهای سخنرانی در مدارس توسط این سازمان گفت: مهارت‌های زندگی و نیز ارتباط دختر و پسر از موضوعات مطرح در این جلسات بوده است که با استقبال جوانان مواجه شد و از میل ایشان به رعایت مسائل مذهبی و اخلاقی حکایت دارد.

شعبانی تصریح کرد: باورپذیری دینی در مدارس بیشتر از دانشگاه‌هاست و باید سرمایه‌گذاری در این زمینه بیشتر مورد توجه مسئولان آموزشی قرار گیرد.

وی خاطرنشان کرد: شخصیت جوانان در دانشگاه شکل گرفته است و سرمایه‌گذاری در تغییر باورهای مذهبی و شخصیت در دانشگاه

چندان کارساز نیست و باید انرژی و همت خود را در مدارس متمرکز کنیم. رئیس سازمان ملی جوانان آذربایجان شرقی اظهار داشت: فعالیت در زمینه باورهای عقیدتی باید در مدارس و از طریق معاونان و مربیان پرورشی با جدیت دنبال شود. وی تصریح کرد: فعالیت در امور پرورشی نیازمند انگیزه و پشتکار زیاد است و با مسائل آموزشی متفاوت است، در حال حاضر همه نیروهای پرورشی در مدارس از انگیزه و دانش کافی برخوردار نیستند. رئیس سازمان ملی جوانان آذربایجان شرقی اظهار داشت: در برخی از مربیان انگیزه کافی وجود دارد اما به واسطه فقر اطلاعاتی و نداشتن مهارت برخورد نتیجه کافی حاصل نمی‌شود.

* خطر نفوذ عقاید ضد دینی در مدارس جدی گرفته شود

حجت‌الاسلام علی‌اکبر رحمانپرست، مسئول کانون مطالعات دانشگاه‌های شمال غرب کشور نیز در گفت‌وگو با خبرنگار فارس در تبریز بر ضرورت هوشیاری در برابر نفوذ افکار ضداسلامی، وهابیت و بهائیت در مدارس و دانشگاه‌ها تأکید کرد. وی با بیان اینکه مدارس و سیستم آموزش و پرورش به عنوان بزرگ‌ترین بدنه دولت محسوب می‌شوند، گفت: این خانواده بزرگ همواره با مشکلاتی مواجه بوده است به گونه‌ای که در سال‌های قبل از انقلاب و نیز سال‌های نخستین انقلاب این مشکل در عرصه نفوذ نیروهای ضد دینی به بدنه مدارس جلوه‌گر شد و در سال‌های اخیر این مشکل با توجه به گسترش بی‌رویه جمعیت مدارس در امر تأمین نیازهای مالی و اداری نمود پیدا کرد.

مسئول کانون مطالعات دانشگاه‌های شمال غرب کشور، به تبعات جامعه شناختی مشکلات اداری و مالی مدارس اشاره کرد و افزود: این موضوع به صورت طبیعی دارای اثرات ناپسندی در جامعه خواهد بود چرا که اگر معلم حقوق خود را به موقع دریافت نکند و یا امکانات آموزشی و رفاهی لازم مهیا نباشد خواهیم دید که کیفیت آموزشی به سرعت پایین آمده و به دنبال آن مسائل دینی و فرهنگی نیز تحت الشعاع قرار می‌گیرد.

وی اظهار داشت: نتیجه طبیعی این کاستی‌ها در کوتاه مدت و میان مدت معلوم می‌شود و نخستین نتیجه آن افت تحصیلی و فرهنگی مدارس و بروز بزهکاری در سطح مدرسه و جامعه است.

مسئول کانون مطالعات دانشگاه‌های شمال غرب کشور همچنین به فعالیت‌های تبلیغی وهابیت و بهائیت در میان دانش آموزان و دانشجویان اشاره و خاطرنشان کرد: بی‌تردید این دو فرقه ضاله در مسیر اضمحلال قرار دارند و هیچ‌گاه نخواهند توانست بر جامعه اسلامی و خصوصاً جامعه شیعی استیلا یابند اما گمراه شدن حتی یک جوان نیز برای مسئولان مذهبی و فرهنگی جامعه غیرقابل تحمل است.

وی خاطرنشان کرد: هویت فرهنگی جوان و نوجوان موضوعی نیست که بتوان به سادگی از کنار آن گذشت و به همین دلیل باید نیروهای ارزشی خود را موظف به حراست از این سرمایه با استعانت از روح بلند اسلامی کنند.

* جلسات عقیدتی منظم و کلاسیک در مدارس تشکیل شود

علی بادامچی‌زاده استاد علوم تربیتی دانشگاه‌های تبریز و مولف کتاب تربیت بنیادین نیز در گفت‌وگو با خبرنگار فارس در تبریز به تشریح اهمیت فعالیت‌های فرهنگی مبتنی بر دین در مدارس پرداخت.

وی با بیان اینکه تربیت کودک و نوجوان در بعد عقیدتی دارای ظرافت‌های بسیاری است، گفت: حساسیت‌های جامعه مذهبی ایران در مورد شکل‌گیری شخصیت دینی کودک بر اهمیت و ظرافت این امر می‌افزاید.

بادامچی‌زاده با اشاره به حضور نیمی از ساعات مفید کودک و نوجوان در مدرسه تصریح کرد: بدون تردید اگر خواهان شکل‌گیری این مولفه مهم هستیم، نقش مدرسه باید جدی‌تر گرفته شود.

وی افزود: در سال‌های قبل از انقلاب به علت حاکمیت ارزش‌های ضد دینی در سیستم آموزشی مدارس تأثیرات نامطلوب این نظام در امر بارورسازی اعتقادات کودکان به وفور مشاهده می‌شد و اندک مربیان دینی مدارس نیز به شدت تحت فشار بودند.

استاد علوم تربیتی دانشگاه‌های تبریز خاطرنشان کرد: با پیروزی انقلاب و حاکمیت ارزش‌های دینی بر جامعه شاهد بالندگی ارزش‌ها در مدارس و اثرات آن در زندگی فردی و اجتماعی دانش‌آموزان بودیم به نحوی که فرزندان گاه به مربیان عقیدتی والدین کم اطلاع خود تبدیل می‌شدند.

مولف کتاب تربیت بنیادین گفت: در سه دهه گذشته شاهد به وجود آمدن نوعی از فرهنگ تربیتی در کشور بوده‌ایم که با وجود محسّنات خود دارای معایبی نیز بوده است و در مواردی سبب اختلافات و دوگانگی‌ها در مباحث مذهبی شده است.

استاد علوم تربیتی دانشگاه‌های تبریز افزود: پرورش باورهای عقیدتی کودک مستلزم تعامل سازنده مربیان و والدین است و اگر دو نظام مدرسه و خانواده نتوانند در این مورد به نتیجه مشترکی برسند کودک برگ‌ترین قربانی این دوگانگی تربیتی خواهد بود.

وی با اشاره به برگزاری جلسات عقیدتی منظم و کلاسیک در مدارس گفت: کلاس‌های دینی، جلسات مشاوره، کلاس‌های پرورشی و نماز جماعت مدارس همگی این امکان را به وجود می‌آورد تا تربیت زیربنایی کودک صورت گیرد و در این میان والدین نیز باید در جریان مسیر تربیت کودک قرار گیرند و با مشکلات عقیدتی وی که الزاماً در مدرسه بروز پیدا می‌کند آشنا شوند.

* شخصیت دینی نوجوانان در مدارس شکل می‌گیرد

استاد جامعه‌شناسی دانشگاه‌های تبریز و محقق جامعه‌شناسی و کارشناس امور اجتماعی در گفت‌وگو با فارس با تأکید بر جایگاه

مدارس در هویت دینی جوان و نوجوان گفت: شخصیت دینی نوجوانان در مدارس شکل می‌گیرد و مدارس نقشی ویژه در سازماندهی فرهنگی و مذهبی جامعه دارند.

غلامعلی محجوبی با بیان اینکه جمعیت بالای دانش‌آموزی از یک سو و استعداد فراگیری کودک و نوجوان از سوی دیگر مدارس را به کانونی بی‌نظیر برای ایجاد موج‌های آموزش و فرهنگی خاص تبدیل کرده است، تصریح کرد: به همین علت است که از مدارس به عنوان پایگاه‌هایی برای تعیین محور حرکت عمومی جامعه تعبیر می‌شود.

وی، به فرمایش امام خمینی (ره) در مورد مدرسه اشاره کرد و افزود: ایشان با تعبیری بسیار جالب و متین ارتباطی خاص و جامعه‌شناختی میان گشایش مدرسه و تعطیلی مرکز جرم و فساد برقرار کردند، این نگاه در حقیقت نشانگر دیدگاه نظام اسلامی به امر آموزش و پرورش است.

استاد جامعه‌شناسی دانشگاه‌های تبریز گفت: مدارس نقشی ویژه در سازماندهی فرهنگی و مذهبی جامعه دارند و این موضوع در صورتی قابل ملوس خواهد بود که بدانیم کودک و نوجوان تعلیمات ارائه شده در مدارس را از آموزش‌های والدین خود نیز برتر می‌داند و این امر در روحیه و شکل‌گیری شخصیت آینده وی بسیار مهم است.

وی تأکید کرد: از نگاه روان‌شناختی و با بررسی کارکرد جامعه‌شناختی مدارس به خوبی مشخص می‌شود که شخصیت دینی و فرهنگی فرد در دوران تحصیل در مدرسه خصوصاً در سال‌های راهنمایی و نخستین دبیرستان شکل می‌گیرد و برنامه‌ریزی‌های بعدی در دوران دانشگاه فقط در مسیر ساماندهی به این شخصیت نخستین خواهد بود و بسیار بعید است که بتوان هویتی جدید به فرد در دوران‌های بعدی داد.

محجوبی اظهار داشت: آنچه همگان بر آن اذعان دارند لزوم تعالی روحی و معنوی قشر جوان و نوجوان جامعه اسلامی ایران با استعانت از فرهنگ رفیع اسلامی و ایرانی است، در سال‌های پس از انقلاب رویکرد فرهنگی در سطح جامعه به وضوح قابل مشاهده است اما در نتیجه‌گیری از این مبحث دچار تناقضات و گاه مشکلاتی می‌شویم و به جای نتیجه‌گیری مطلوب شاهد روند متزلزل فرهنگی نیز در سطح مدارس می‌گردیم.

وی افزود: به نظر می‌رسد فعالیت‌های قشری در برخی مقاطع و نیز نبود باورهای دینی قوی در بخشی از جامعه فرهنگی و پرورشی جامعه موجب شده است تا نتیجه مطلوب در این راستا با وجود سرمایه‌گذاری کلان میسر نشود.

* سخن آخر

جامعه اسلامی ایران و نسل اول انقلاب مجلات ارزشمند مکتب اسلام را به یاد دارند که با رویکرد تخصصی و با حضور نیروهای دانشمند و متعهد اسلامی توانسته بود در مقابل سیل خروشان تهاجم عقیدتی دشمنان اسلام در زمان رژیم پهلوی باورهای دینی مردم را متعالی کند و بی‌تردید اینگونه حرکت‌ها در پایه‌ریزی انقلاب اسلامی ایران نیز نقشی بدیل داشت.

امروز با وجود میلیاردها ریال بودجه فرهنگی، موفقیت در خورشان برای جامعه اسلامی فراهم نشده است و مدارس به عنوان آوردگاه نیروهای فرهنگی و تجلیگاه رشد ارزش‌های اعتقادی با مشکلاتی دست به گریبان هستند.

آغاز سال تحصیلی جدید فرصتی نوین را برای فعالان فرهنگی جامعه گشوده است تا از زمان طلایی حضور دانش‌آموز در مدرسه برای رشد و تعالی هویت فرهنگی کل جامعه بهره ببرند.

=====

گزارش از: مرتضی احمدپور

خبرگزاری فارس